SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1956

av Anna-Belle Strömberg m.fl. (S)

Mammografi även efter 74 års ålder

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att utveckla bröstcancerscreeningen så att även kvinnor över 74 år, utifrån aktuell forskning och den pågående översynen av screeningprogrammet, kan ges möjlighet till fortsatt screening och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Bröstcancer är den vanligaste cancerformen bland kvinnor i Sverige. Tidig upptäckt är avgörande för möjligheten till framgångsrik behandling, och mammografiscreeningen har stor betydelse för att bröstcancer ska kunna upptäckas innan sjukdomen hunnit ge symtom.

I dag erbjuds kvinnor i Sverige regelbunden och avgiftsfri mammografiscreening mellan 40 och 74 års ålder. Därefter upphör kallelserna. Samtidigt ökar risken att drabbas av bröstcancer med stigande ålder. Ungefär var fjärde bröstcancer drabbar en kvinna över 75 år och mer än hälften av dödsfallen i bröstcancer inträffar i denna åldersgrupp.

När Socialstyrelsen senast tog ställning till frågan behölls den övre åldersgränsen eftersom det vetenskapliga underlaget för screening efter 74 års ålder bedömdes vara otillräckligt. Det är dock viktigt att skilja mellan att forskning saknas och att forskning har visat att screening inte gör nytta.

Sedan dess har frågan fått förnyad aktualitet. Bröstcancerförbundet förespråkar screening upp till 84 års ålder och har också lyft möjligheten till ett system där kvinnor från 75 års ålder själva kan välja fortsatt screening. En ny hälsoekonomisk analys indikerar samtidigt att en utvidgad screening skulle kunna ge betydande hälsovinster och vara kostnadseffektiv.

Även forskningen går framåt. I Region Stockholm har en pilotstudie om riskbaserad bröstcancerscreening för kvinnor över 74 år fått finansiering. Ambitionen är att därefter genomföra en större studie med kvinnor mellan 74 och 84 år. Sådan forskning är viktig för att fylla den kunskapslucka som länge varit ett argument mot en förändrad åldersgräns.

Regeringen har under 2026 också gett Socialstyrelsen i uppdrag att se över de nationella screeningprogrammen. I uppdraget ingår att analysera åldersgränser och screeningintervall samt möjligheten till mer individ- och riskbaserade kriterier. Det är ett viktigt steg.

Samtidigt har kvinnors livslängd ökat och många kvinnor har efter 74 års ålder många friska och aktiva år framför sig. En fast åldersgräns behöver därför prövas mot dagens kunskap, demografi och möjligheter till tidig diagnostik och behandling.

Den pågående översynen och den nya forskningen bör därför tas till vara för att utveckla bröstcancerscreeningen så att även kvinnor över 74 år kan ges möjlighet till fortsatt screening när nyttan bedöms överväga riskerna. Det kan handla om en höjd åldersgräns, ett system där kvinnor själva väljer fortsatt deltagande eller en mer individ- och riskbaserad screening.

Målet måste vara en jämlik bröstcancervård där möjligheten till tidig upptäckt inte upphör enbart på grund av att en kvinna har fyllt 75 år.

Anna-Belle Strömberg (S)

Malin Larsson (S) *Peter Hedberg (S)*